

MỐI TƯƠNG QUAN NỘI HÀM GIỮA XÂY DỰNG GIÁ TRỊ VĂN HÓA CÁ NHÂN VÀ CỘNG ĐỒNG TRÊN GIÁ TRỊ TRÁCH NHIỆM CÁ NHÂN - NHỮNG ĐIỀU SINH VIÊN CẦN BIẾT

Nguyễn Thị Tấn

Email: tannt@vhu.edu.vn

Khoa Ngoại Ngữ, Đại học Văn Hiến, Hồ Chí Minh, Việt Nam

Tóm tắt: Giá trị trách nhiệm cá nhân đã từng được đề cập đến bởi các nghiên cứu tâm lý cũng như xã hội học trước đây như là giá trị cốt lõi trong mối tương quan giữa xây dựng giá trị văn hóa cá nhân đơn lẻ cũng như giá trị văn hóa của mỗi gia đình, cộng đồng và xã hội. Tuy nhiên, trong thời đại số hóa hiện nay việc giáo dục giá trị này có vẻ như bị lơ là thay vì khuyến khích giáo dục. Sự ảnh hưởng của số hóa bên cạnh những lợi ích nhất định dường như phần nào làm lu mờ nhận thức giá trị trách nhiệm cá nhân của mỗi sinh viên trong việc học tập và làm việc. Đã đến lúc sinh viên cần phải nhận thức đúng đắn về mối tương quan của giá trị này trong việc xây dựng và hoàn thiện giá trị văn hóa của bản thân và cộng đồng.

Từ khóa: con người, giá trị, nghĩa vụ, ý thức và quốc gia.

INTERCONNECTIONS BETWEEN INDIVIDUAL AND COMMUNITY CULTURE VALUE DEVELOPMENT BASED ON PERSONAL SENSE OF DUTY

Abstract: Foregoing social and psychology reseachers have mentioned the interconnections between personal value development and behaviors among other values. "The sense of duty" value is the core priority, which each individual should regconize in any community and nation. Especially, each person contributes to the growth of personal culture values as well as national ones. Recently, with the widespread of digital and artificial interligent leads to students' lacking knowledge of building up their virture in learning and working. Thus, this paper provides some viewpoints about the vital role of educating students about this sense.

Key words: person, value, duty, sense and nation

Nhận bài: 28.12.2025

Phản biện: 18.01.2026

Duyệt đăng: 23.01.2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Nhìn nhận về vấn đề giá trị tinh thần "trách nhiệm" của mỗi cá nhân luôn gắn kết với giá trị văn hóa của gia đình, cộng đồng và quốc gia dân tộc. Tuy nhiên gần đây vấn đề này ít được nhắc tới trước sự phát triển và chi phối bởi thời đại công nghệ số. Vì vậy việc nhận thức đúng đắn giá trị văn hóa cá nhân của mỗi công dân là điều hết sức cần thiết và cần được giáo dục ngay tại mỗi gia đình cũng như kết hợp giáo dục giữa gia đình và xã hội. Nếu mỗi công dân khi trưởng thành đều ý thức đúng đắn về giá trị trách nhiệm của chính cá nhân bản thân nói riêng cũng như nói chung trong gia đình, cộng đồng xã hội và quốc gia nơi họ sinh sống thì điều này không chỉ giúp cá nhân đó hoàn thiện phát triển bản thân mà còn giúp tạo dựng giá trị văn hóa bền vững với quốc gia dân tộc. Xét về khía cạnh này có lẽ đã đến lúc phải có những giải pháp cấp thiết trong việc giáo dục kịp thời cho sinh viên về giá trị trách nhiệm cá nhân trong việc xây dựng văn hóa cá nhân nói riêng và văn hóa cộng đồng quốc gia dân tộc nói chung trong bối cảnh xã hội công nghệ số như hiện nay.

II. Định nghĩa chung về giá trị cá nhân

Theo như bài viết từ Đại học Edinburgh (2024) "Giá trị của chúng ta được hiểu là những qui định

mà chúng ta tin tưởng và chính những giá trị này là kim chỉ nam dẫn dắt suy nghĩ và hành động của chúng ta. Hay nói cách khác giá trị được coi là chuẩn mực (thang đo) mà chúng ta dùng để đánh giá chính mình." Trong khi đó Sagiv & Roccas (2017) khi bàn về giá trị cá nhân trước đó có nói đây được xem là giá trị phản chiếu những hình ảnh nhận thức trừu tượng nhất, với mục tiêu khao khát dẫn dắt các cá nhân lựa chọn những hành động, đánh giá con người và những sự kiện cùng với việc giải thích những hành động và những cách đánh giá đó. Như vậy giá trị cá nhân có thể được hiểu là thước đo của mỗi cá nhân để chính cá nhân dựa vào và phản tỉnh chính bản thân họ theo thời gian nhằm hoàn thiện bản thân.

III. Các góc nhìn khác nhau về giá trị trách nhiệm cá nhân

3.1. Một số vấn đề liên quan đến nhận thức về giá trị "trách nhiệm" cá nhân

Khi bàn về văn hóa Việt có lẽ chúng ta thường nhắc đến các vấn đề mang tính vĩ mô mà quên đi vấn đề cốt lõi đó là giá trị văn hóa trách nhiệm cá nhân với cá nhân mình trong gia đình, cộng đồng và xã hội. Khi mỗi học sinh, sinh viên không nhận thức đúng đắn về giá trị trách nhiệm

của chính mình trong gia đình, cộng đồng và xã hội thì điều này sẽ ảnh hưởng không nhỏ tới cộng đồng, quốc gia dân tộc họ sinh sống. Ý thức hệ cá nhân thay đổi theo thời gian nếu được giáo dục và định hướng trong môi trường giáo dục tích cực. Con người cũng thay đổi nhận thức căn cứ trên những yếu tố nhất định vì thế khi họ nhận thức được những giá trị văn hóa trách nhiệm cốt lõi của mình, nghiêm nhiên sẽ góp phần tích cực vào nền tảng văn hóa của cộng đồng và xã hội. Trái lại, nhận thức không chuẩn mực hoặc bàng quan về giá trị trách nhiệm cá nhân đồng nghĩa với việc gia đình và xã hội phải gánh chịu những hệ lụy nhất định. Bất kể xã hội cổ đại nguyên thủy hay xã hội hiện đại thì mỗi cá nhân cũng đều góp phần vào việc nâng cao hay hủy hoại giá trị văn hóa của cộng đồng hay quốc gia dân tộc đó.

Các nghiên cứu đã chỉ ra một số các yếu tố cơ bản để đánh giá giá trị “trách nhiệm” cá nhân dựa trên một số tiêu chí nhất định dù có ở xã hội nào đi chăng nữa. Trong nghiên cứu định tính này tác giả chú trọng đến khía cạnh khơi gợi nhận thức giá trị văn hóa trách nhiệm cá nhân trong tổng hòa giá trị văn hóa dân tộc. Kết quả nghiên cứu chỉ ra rằng khi mỗi cá nhân có ý thức đúng đắn về giá trị tinh thần “trách nhiệm” của chính mình thì khi đó họ mới có hành động thiết thực, ý thức được vai trò và trách nhiệm của họ đối với bản thân cũng như đối với gia đình và xã hội. Từ đó các cá nhân này mới có xu hướng có ý thức trách nhiệm hơn với chính bản thân, với gia đình và cộng đồng quốc gia dân tộc cũng như với nhân loại trên toàn cầu. Michael (2014) kết luận rằng “Văn hóa tồn tại trong chính mỗi cá nhân mà họ thừa hưởng từ truyền thống, bộ tộc, mạng lưới xã hội nơi mà họ chia sẻ hay cộng trú dưới nhiều phương thức khác nhau và nhiều cấp độ khác nhau”. Trong khi đó Schwartz (2013) bổ sung thêm “Sự khác biệt về giá trị của cá nhân trong cộng đồng xã hội có mối liên hệ mật thiết với các giá trị nội tại biểu hiện từ trong não bộ của họ hay nói cách khác trong nội tại bản thân các cá nhân đó.”

Việc giáo dục giá trị văn hóa trách nhiệm cá nhân này ngay tại mỗi gia đình, trường học ngay khi đứa trẻ được bắt đầu học tập trên ghế nhà trường khi là học sinh sinh viên là điều cần thiết. Chỉ khi một cá nhân có ý thức đúng đắn về giá trị trách nhiệm của chính họ đối với bản thân, gia đình, cộng đồng, xã hội và quốc gia nơi họ sinh sống.

3.2. Giá trị trách nhiệm cá nhân đối với chính cá nhân đó

Toh, và các cộng sự (2022,p9) có đưa ra kết luận giá trị trách nhiệm cá nhân chính là đòn bẩy thúc đẩy niềm tin mạnh mẽ mang lại sự thỏa mãn cá nhân và dẫn lối cho cá nhân mạnh mẽ hơn bất cứ yếu tố nào. Kết quả nghiên cứu của Ricarda (2025) và các đồng sự cũng từng khẳng định mối quan hệ tự nhiên giữa giá trị cá nhân bản thể và sự phát triển hành vi ứng xử của trẻ em trong bối cảnh môi trường giáo dục. Ngay khi còn là một đứa trẻ giá trị cá nhân và hành vi ứng xử đều tác động lẫn nhau. Điều đó cho thấy rằng cá nhân nhận thức được giá trị trách nhiệm của bản thân đúng mực họ sẽ biết chịu trách nhiệm và cư xử đúng mực không vượt ra ngoài quy phạm. Misgav (2023) cùng đồng tác giả đã đưa ra kết quả nghiên cứu về cả hai khía cạnh tương quan tích cực cũng như tiêu cực giữa các giá trị và hành vi ứng xử với việc chia sẻ mục tiêu động lực cá nhân chẳng hạn như hành vi vượt lên chính mình. Nền tảng cơ sở hiểu biết này sẽ giúp họ sống đúng chuẩn mực và hoàn thiện bản thân tốt hơn theo thời gian. Trái lại nếu một cá nhân không có nhận thức đúng đắn về giá trị trách nhiệm cá nhân sẽ dễ rơi vào trạng thái dựa dẫm, ỷ lại, thụ động, thiếu tự chủ, phụ thuộc và mất kiểm soát. Khi một cá nhân không nhận thức được giá trị trách nhiệm với chính mình, khi ấy không chỉ dẫn đến muôn vàn hệ lụy cho chính cá nhân đó mà còn hệ lụy cả gia đình của họ.

3.3. Giá trị trách nhiệm cá nhân đối với gia đình cá nhân đó.

Từ nhận thức đúng đắn về giá trị trách nhiệm cá nhân, mỗi cá nhân cũng sẽ có ý thức trách nhiệm với gia đình của chính họ. Một đứa trẻ với sự hiểu biết về trách nhiệm cá nhân đối với chính cá nhân đó và gia đình của họ sẽ giúp họ biết ứng xử phù hợp và sống có trách nhiệm với gia đình cũng như với những thành viên khác trong gia đình. Chỉ khi hiểu đúng đắn điều này cá nhân mới có thể đóng góp và chịu trách nhiệm xây dựng và gìn giữ phát triển gia đình mình tốt nhất có thể trong khả năng và phạm vi của họ. Knafo-Noam (2024) cùng đồng sự đã khuyến nghị rằng một sự can thiệp có trọng lượng về mặt giá trị có thể mang lại những thay đổi lớn lao trong việc tạo dựng các giá trị bổ sung, cũng như có thể tạo dựng được mối quan hệ tương quan mật thiết trong bảng hệ thống giá trị. Phải chăng yếu tố này giúp ích cá nhân đó hoàn thiện và gắn kết hơn và có trách nhiệm hơn với các thành viên gia đình để xây dựng một gia đình sống văn hóa và có trách nhiệm với cộng đồng và xã hội nơi họ sinh sống.

3.4. Giá trị trách nhiệm cá nhân đối với cộng đồng, quê hương đất nước

Khi một cá nhân đã nhận thức đầy đủ về giá trị trách nhiệm với cộng đồng, quê hương và đất nước, chính ngay lúc này cá nhân ấy sẽ sống với trách nhiệm và hành xử tương ứng với giá trị của mình trong cộng đồng, quê hương đất nước họ. Berson & Oreg.(2016) đã từng nhấn mạnh bốn yếu tố của giá trị cá nhân: (tinh thần hỗ trợ, kỷ luật, khát vọng thành công và học hỏi) có liên quan mật thiết đến hành xử của một cá nhân trong cộng đồng. Ella (2024) cùng các đồng tác giả đã từng đề cập đến sự tác động từ một cá nhân cũng đồng nghĩa tạo nên sự thay đổi sâu sắc hơn tới các giá trị khác của chính cá nhân đó theo tương quan. Vậy phải chăng điều đó sẽ giúp ích nếu mỗi sinh viên tự nhận thức về giá trị của mình trong cộng đồng học thuật sẽ giúp họ thay đổi thái độ trong học tập để học tập và sống có trách nhiệm hơn. Trên cơ sở này, mỗi cá nhân sẽ có ý thức tinh thần trách nhiệm xây dựng bảo vệ và gìn giữ giá trị của mình cũng chính là giá trị của quê hương đất nước. Điều này cũng giúp họ dần hoàn thiện và nâng cao hơn trách nhiệm của chính cá nhân mình.

3.5. Giá trị trách nhiệm cá nhân đối với nhân loại

Dựa trên những nền tảng giá trị trách nhiệm cá nhân căn bản ở trên, mỗi cá nhân sẽ học hỏi mở rộng tầm nhìn và trách nhiệm hơn đối với nhân loại ngay trong chính môi trường sống của chính mình. Từ góc độ nhận thức thấu đáo giá trị trách nhiệm cá nhân của bản thân sẽ giúp họ loại trừ các hành vi gây tổn hại tài sản nhân loại như tài nguyên thiên nhiên, không gian và môi trường sống, và có ý thức trách nhiệm kế thừa xây dựng và bảo tồn những giá trị văn hóa vốn có của nhân loại. Thêm vào đó họ có thể giúp lan tỏa những ý tưởng sống, những giá trị sống tốt đẹp nhằm

phụng sự nhân loại. Vecchione (2016) và đồng tác giả cũng từng đưa ra kết luận về mối tương quan ảnh hưởng giữa thay đổi giá trị đến hành vi ứng xử liên quan và ngược lại. Kết quả nghiên cứu của Twito-Weingarten & Knafo-Noam (2022) đã khẳng định có một sự ảnh hưởng mạnh mẽ từ khía cạnh giá trị lên hành vi ứng xử của mỗi cá nhân. Như vậy khi một cá nhân có nền tảng giá trị trách nhiệm đúng đắn họ sẽ hành xử và sống trọn vẹn với trách nhiệm không chỉ với bản thân, gia đình, với cộng đồng mà còn với nhân loại.

IV. MỐI TƯƠNG QUAN NỘI HÀM GIỮA GIÁ TRỊ TRÁCH NHIỆM CÁ NHÂN VÀ CÁC GIÁ TRỊ KHÁC NHẪM THỨC ĐẨY CÁ NHÂN HOÀN THIỆN GIÁ TRỊ VĂN HÓA BẢN THÂN VÀ CỘNG ĐỒNG

Khi xem xét yếu tố nội hàm về giá trị văn hóa của một quốc gia, dân tộc, cộng đồng, gia đình hay thậm chí của một cá nhân, sẽ là phiên diện nếu không đề cập đến các yếu tố tương quan như một mạng lưới chằng chịt đan xen không thể tách rời. Giá trị trách nhiệm cá nhân của một người luôn gắn liền với nhiều yếu tố như môi trường gia đình, cộng đồng, quốc gia dân tộc và xã hội và trái lại cũng vậy. Mỗi một cá nhân gìn giữ và xây dựng giá trị trách nhiệm cá nhân thành công và đóng góp tích cực cho xã hội thì đồng nghĩa với giá trị văn hóa của gia đình, cộng đồng, quốc gia dân tộc đó cũng trở nên tích cực hơn. Giá trị này cũng luôn gắn liền và tương hỗ với các giá trị khác theo thời gian. Đây cũng được xem là một trong những giá trị cốt lõi khi đề cập đến nhân cách của một cá nhân trải qua quá trình phát triển để hoàn thiện. Mối tương quan của giá trị trách nhiệm cá nhân với các giá trị nội hàm khác có thể được nhìn nhận rõ nét từ biểu đồ minh họa dưới đây.

Đó là lý do khi một cá nhân nhận thức rõ giá trị trách nhiệm của mình đồng nghĩa cá nhân đó sẽ có thể tự chủ, độc lập, sẽ sống trung thực, bác ái, chăm chỉ và sáng tạo. Họ sẽ biết vun bồi các giá trị tương quan dựa trên giá trị cốt lõi, sẽ xây dựng một lối sống lành mạnh, tương hỗ, nhân ái tích cực và lan tỏa những điều tốt đẹp trong cộng đồng xã hội. Lĩnh hội đầy đủ những yếu tố này mỗi cá nhân đã giúp phần kiến tạo giá trị văn hóa bền vững ở bất cứ nơi nào cá nhân đó sinh sống. Điều đó là nền móng xây dựng giá trị văn hóa của một quốc gia. Sự đóng góp vô hình trung của việc nhận thức đúng đắn về giá trị trách nhiệm cá nhân tưởng chừng chỉ là một phạm trù hạn hẹp nhưng giá trị mà nó mang lại nếu tất cả các cá nhân chung sống trong một cộng đồng đều có nhận thức tương ứng thì đó như là một vườn hoa ngát hương. Và chính giá trị này thúc đẩy xây dựng một cộng đồng đáng sống loại bỏ những tồn đọng tư duy ích kỷ vụ lợi, tham lam, ghen ghét đố kỵ, nhỏ nhen, lừa dối, dâm, vô hồn, vô cảm và thiếu trách nhiệm.

V. GIÁO DỤC GIÁ TRỊ TRÁCH NHIỆM CÁ NHÂN TRONG SINH VIÊN – YÊU CẦU CẤP THIẾT

Mỗi cá nhân sinh viên đều đã ở tuổi 18 trở lên, việc giáo dục giá trị trách nhiệm cá nhân là hoàn toàn cấp bách trong xã hội hiện tại. Nếu một sinh viên không nhận thức đúng đắn về giá trị trách nhiệm cá nhân của mình thì xã hội sẽ chịu nhiều hệ lụy. Nghiên cứu của Daniel (2022) cùng cộng sự từng khuyến nghị việc thay đổi hành vi dẫn đến thay đổi các giá trị. Fischer (2017) đã từng nhận định rằng hành vi ứng xử của nhân loại- tổng thể của những yếu tố phức tạp cần phải căn cứ trên hai tác nhân chủ đạo đó là những gì chúng ta làm và những gì thúc đẩy chúng ta làm việc đó hay nói cách khác là căn cứ vào nhân cách và giá trị của chính chúng ta.

Khi một sinh viên không hiểu rõ mình phải sống có trách nhiệm với bản thân, với gia đình, cộng đồng và xã hội. Họ sẽ dễ dàng rơi vào lối sống buông thả, dối trá, dựa dẫm và vô trách nhiệm. Như thế hệ lụy sẽ là khó tránh khỏi đối với gia đình, cộng đồng, quốc gia dân tộc. Một sinh viên nếu không hiểu đúng đắn về giá trị trách nhiệm cá nhân sẽ khó có thể tự chủ trong việc học tập, tìm kiếm việc làm và làm việc để nuôi sống bản thân. Từ góc độ này họ cũng sẽ không thể có suy nghĩ độc lập và cách giải quyết vấn đề và chịu trách nhiệm với chính bản thân họ. Hay nói cách khác khi cá nhân không tự giác, tự chủ thì việc rơi vào lối sống phụ thuộc, không trung thực, lừa dối, ỷ lại, thụ động là khó tránh khỏi. Lối sống ỷ lại dựa dẫm sẽ đưa đẩy họ đến sự phụ thuộc, ỉn, kiêu ngạo thay vì khiêm tốn chăm chỉ và sáng tạo. Vì vậy xét trên mối quan hệ nội hàm từ giá trị trách nhiệm cá nhân với các giá trị khác, việc nâng cao giáo dục giá trị trách nhiệm cá nhân là yếu tố cốt lõi giúp sinh viên có nhận thức đúng đắn về giá trị bản thân và xây dựng giá trị văn hóa xã hội là hoàn toàn cấp bách trong xã hội đầy cảm dỗ như hiện nay.

VI. KẾT LUẬN

Tóm lại chỉ khi một sinh viên nhận thức được rằng họ phải tự chịu trách nhiệm với chính bản thân họ, hiểu được giá trị cốt lõi mà cá nhân sinh viên đó cần có thì sinh viên đó mới có khả năng tự chủ trong học tập và làm việc cũng như tự chủ trong cuộc sống và ứng xử. Sinh viên - thế hệ trẻ những chủ nhân hiện tại người đang gánh trên vai vận mệnh tri thức quốc gia dân tộc thì càng cần thiết phải hiểu được tầm quan trọng của giá trị trách nhiệm cá nhân này. Như vậy, đã đến lúc mỗi sinh viên cần tự trau dồi kiến thức và nhận thức đúng đắn, đầy đủ về nội hàm của giá trị trách nhiệm cá nhân nhằm giúp họ hoàn thiện bản thân và xây dựng văn hóa cá nhân cũng như văn hóa dân tộc ở tầm cao mới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Berson, Y., & Oreg, S. (2016). *The role of school principals in shaping children's values*. *Psy-Chological Science*, 27(12), 1539–1549. 10.1177/0956797616670147 [DOI] [PubMed] [Google Scholar]
- Daniel, E., Bardi, A., Fischer, R., Benish-Weisman, M., & Lee, J. A. (2022). *Changes in person-al values in pandemic times*. *Social Psychological and Personality Science*, 13(2) 572–582. <https://doi.org/10.1177/19485506211024026>
- Ella, D., Anat, B., Jullie, L., Jan, C., & Kinneret, M., (2024). *Value incoherence precedes value change: Evidence from value development in childhood and adolescence across cultures*. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/08902070241289969>
- Fischer, R. (2017). *Personality, values, culture: An evolutionary perspective*. Cambridge University Press.
- Knafo-Noam, A., Daniel, E., & Benish-Weisman, M. (2024). *The development of values in middle childhood*:

Five maturation criteria. Current Directions in Psychological Science, 33(1), 18–26. <https://doi.org/10.1177/09637214231205865>

Michael W.M., (2014) *Values as the Essence of Culture: Foundation or Fallacy?* Journal of Cross-Cultural Psychology Vol 45(1) 14–24 sagepub.com/journalsPermissions.nav. DOI: 10.1177/0022022113513400. jccp.sagepub.com

Misgav, K., Shachnai, R., Abramson, L., Knafo-Noam, A., & Daniel, E. (2023). *Personal values and sustained attention as predictors of children's helping behavior in middle childhood.* Journal of Personality, 91(3), 773–788. <https://doi.org/10.1111/jopy.12773>

Ricarda, S., Elena, M., Anat, B., Lukas, F., Maya, B., & Anna, K., D. (2025). *Children's personal values and their behavior in the classroom in the early elementary school years: mapping longitudinal trajectories.* European Journal of Psychology of Education (2025) 40:75 <https://doi.org/10.1007/s10212-025-00966-2>

Sagiv, L., & Roccas, S. (2017). *Values and behavior: Taking a cross-cultural perspective.* Springer.

Schwartz, S. H. (2013). *Rethinking the concept and measurement of societal culture in light of empirical findings.* Journal of Cross-Cultural Psychology. DOI:10.1177/0022022113490830/ <http://jcc.sagepub.com/>

Toh, A. Y., Lim, S. L., Kaur, R., and Too, C. T., (2022). *Can the Leadership Sense of Duty of Gen Z Be Bought? Evidence from Malaysian Gen Z Students.* <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/22785337221119589>.

Twito-Weingarten L., & Knafo-Noam A. (2022). *The development of values and their relation to morality.* In Killen M., Smetana J. G. (Eds.), *Handbook of moral development* (3rd ed., pp. 339–356). Routledge

Vecchione, M., Döring, A. K., Alessandri, G., Marsicano, G., & Bardi, A. (2016). *Reciprocal relations across time between basic values and value-expressive behaviors: A longitudinal study among children.* Social Development, 25(3), 528–547.

Visions and Values. <https://information-services.ed.ac.uk/about/strategy-planning/visions-values>